

Wijkgerichte inburgering in Schiedam, Taal+

Algemeen

Schiedam streeft naar het realiseren van een duurzame en vitale stad. Belangrijk hierbij is het vinden van een balans tussen de uitvoering van het fysieke en sociale beleid op wijkniveau. De wijkgerichte inburgering is een voorloper op het gebiedsgericht werken als onderdeel van de doelgroepgerichte aanpak die Schiedam per 2011 in alle Schiedamse wijken wil introduceren op het volledige terrein van participatie. Werving via bestaande organisaties in de wijk, met name via (brede) scholen, moskeeën, zelforganisaties van migranten, sleutelpersonen en welzijnsorganisaties werkt goed. Deze organisaties hebben immers veel contacten met bewoners in de wijk en kunnen een taalachterstand signaleren en de medebewoner verwijzen.

Voor gemeente Schiedam is inburgering een belangrijk onderwerp. Een aanzienlijk deel van de Schiedamse bevolking heeft met inburgering te maken. Van de circa 75.000 inwoners is 33% van allochtone afkomst. Inburgeren heeft echter in Schiedam een negatieve connotatie en daarom wordt er in de Jeneverstad gesproken over Taal+. De lancering van Taal+ met een taalbazaar was een succes om mensen te wijzen op de mogelijkheden die betere taalbeheersing biedt, meer mogelijkheden om mee te doen, te participeren in de samenleving. En dat is de plus die men erbij krijgt.

Wijkgerichte inburgering in Schiedam, Taal+

WEL DOEN	NIET DOEN
Geef inburgering een nieuw imago, bijvoorbeeld door het een andere naam te geven.	Te lang vasthouden aan vastgeroest beleid.
Organiseer samenwerking met de verschillende partners in de wijken en evalueer tussentijds.	Te veel tijd tussen overleggen laten.
De uitvoerders (welzijnswerkers, taalcoaches, e.d.) actief betrekken bij keuzes op hoger niveau: dit zorgt voor scherpte.	De doelgroep negeren.
Durf out of the box te denken om nieuwe oplossingen te vinden.	Overlegstructuren frustreren door bijvoorbeeld te vaak van projectleiders te wisselen, te veel tijd tussen de overleggen laten, etc.
Duidelijke doelstellingen met elkaar definiëren en tussentijds evalueren.	Partners in de wijken negeren. Er zijn altijd kleinere organisaties die wellicht bij elkaar een grote, diverse doelgroep representeren.

David van Maanen, hoofd Werk en Inkomen, gemeente Schiedam:

“Wij willen betere onderlinge samenhang brengen in de wijken. Het aardige daarbij is dat wij de burger daarbij centraal stellen. De wijkgerichte inburgering is een prachtige start van de doelstelling om meer wijkgericht, gebiedsgericht te werk te gaan als gemeente. De burger in zijn of haar leefomgeving, daar moet het gebeuren!”

Inburgeringsambassadeurs

Middel

In Nieuwland zijn inburgeringsambassadeurs actief met als doel meer mensen vrijwillig te laten inburgeren. Uitgangspunt is dat dit gebeurt vanuit de eigen beleving en behoeften van de vrijwillige inburgeraar. De ambassadeurs zijn vrouwen en mannen die vrijwillig met de (betaalde) projectleider van een organisatie (met veel ervaring met vrijwillige inburgering) de wijk ingaan. Zij richten zich in het bijzonder op vrouwen die op het oog geïsoleerd leven, maar ook mannen en vrouwen op leeftijd met oudere kinderen kunnen worden geworven. De ambassadeurs bezoeken alle allochtone ondernemers en de Schiedamse festiviteiten. Op de Schiedamse markt (dinsdag en vrijdag) wordt eveneens geworven naar potentiële inburgeraars.

Methode

De vrijwillige inburgeraars worden niet alleen op wijkniveau geworven, zij krijgen tevens een aanbod op wijkniveau. In de moskee, in het wijkgebouw of op school is er een mogelijkheid om in groepsverband onder leiding van de ambassadeurs kennis te maken met het begrip taal, de samenleving en de mogelijkheden om te participeren. Het gaat hier om een inlooptraject van 3 weken à 2 uur in de week tijdens een koffieochtend. Hierna volgt de echte introductiefase die qua tijd wordt afgestemd met de cursist, maar meestal een ochtend of een middag in de week in beslag neemt. Centraal staat dan vooral hoe je gebruik kunt maken van het sociale aanbod in de wijk, inclusief de taalcursussen van de reguliere taalaanbieders om daadwerkelijk te participeren in de samenleving. Deze fase duurt circa 6 weken.

Inburgeringsambassadeurs

WEL DOEN

Voor de ambassadeurs: Goed in kaart brengen welke sociale voorzieningen er in jouw wijk zijn.

Vertrouwen winnen, ook door jouw eigen verhaal te vertellen en waarom jij ambassadeur geworden bent.

Wekelijks evalueren over de werving en de voortgang. Duidelijke afspraken tussen gemeente en inburgeringsambassadeurs zijn hierbij een must.

NIET DOEN

In de werving op straat of in de supermarkt: Mensen storen die haast hebben.

Voor de projectleider:
Te snel ambassadeurs benoemen, zonder eerst te onderzoeken hoe groot de motivatie is.

Mensen afschrikken met allerlei (nieuwe) regeltjes. Blijf dicht bij de persoonlijke beleving.

Zeyneb, projectleidster inburgeringsambassadeurs:
“Ik vertel de vrouwen altijd dat ons aanbod tijdelijk is en dat het wel de bedoeling is dat zij daarna zelf door moeten gaan. Met participatie, met actief onderdeel uitmaken van de samenleving.”

Inburgering en scholen

Middel

Kinderen vormen een belangrijke doelgroep voor het Voor en Vroegschoolse Educatie (VVE) beleid. Inburgeraars met kinderen zijn weer een doelgroep voor de wijkgerichte inburgering. In de huidige praktijk is het lastig om beide gelijktijdig te organiseren. Wanneer de ouders (vaak de moeders) op een inburgeringstraject gaan, worden de kinderen vaak van de VVE trajecten gehaald, omdat de tijden niet op elkaar aansluiten. Omdat voor een gedeelte van de week toch kinderopvang geregeld moet worden, vinden de ouders het vaak makkelijker om het kind de hele week naar de kinderopvang te sturen. Dit heeft als nadelig effect, dat de kosten van de inburgering hoger worden. Vandaar dat Schiedam is gaan experimenteren met de koppeling tussen inburgering en VVE.

Methode

Om de inburgering op scholen op een goede manier te organiseren moet de gemeente de regie naar zich toe trekken. De inburgeringscursussen worden tevens op de basisscholen in Nieuwland uitgevoerd. Dit vraagt wel om maatwerk van de taalaanbieder. Inmiddels is deze methode als zeer succesvol ervaren. De brede school biedt uitstekende mogelijkheden om inburgeraars aan zich te binden. Het mes snijdt hierbij aan twee kanten: de inburgeraar leert de taal en de ouderbetrokkenheid op scholen wordt verhoogd. De schooldirecteuren merken dat ouders na het traject beduidend meer betrokken zijn; ze stellen bijvoorbeeld meer vragen. Ook tonen de ouders meer lef, ze stappen sneller zelf af op docenten als iets onduidelijk is. Er is daarom een doorstart gemaakt met dit concept in de andere wijken in Schiedam.

Inburgering en scholen

WEL DOEN

De koppeling leggen tussen de persoonlijke ontwikkeling van de inburgeraar en die van de kinderen.

Keuzemogelijkheden in kaart brengen.

Duidelijkheid geven over de mogelijkheden.

NIET DOEN

Belerend doen.

Onduidelijk en onverschillig overkomen. De ouders zijn een serieuze doelgroep!

Ton Klaassen Claassens, directeur
Meesterwerk: "Als de ouders de rijkdom aan mogelijkheden zien die aanwezig zijn in onze samenleving, dan heeft dat ook z'n weerslag op de kinderen. Ook zij zullen rijker zijn in de keuzemogelijkheden om zo hun toekomst effectiever in te vullen. De wereld van die ouders wordt groter en dus ook die van de kinderen. En daar doen we het voor."

Toeleidingstraject (Taal op Maat)

Middel

Het traject heeft als doel om geïsoleerde vrouwen te bereiken en door middel van inzet van vrijwilligers via Stichting Vluchtelingenwerk Schiedam de taal te leren en te werken aan activering. Een belangrijke doelstelling van het traject is dat een aanzienlijk deel van de geïsoleerde vrouwen uiteindelijk doorstroomt naar een vervolgactiviteit/inburgeringstraject. Potentiële vrijwilligsters melden zich aan via mond-tot-mond reclame, aandacht in de plaatselijke media, websites, vrijwilligersvacaturebank van Rotterdam en Schiedam en doorverwijzingen vanuit andere organisaties.

Methode

De methode houdt in dat een vrijwilligster gekoppeld wordt aan een geïsoleerde vrouw. Hiertoe is een basiswerkboek ontwikkeld voor de vrijwilligsters dat standaard aan het begin van de koppeling met een deelnemster wordt meegegeven. Om de doelgroep geïsoleerd te noemen lijkt kort door de bocht. Het gaat om een vrouw die echt weinig contact heeft met andere bewoners in de buurt, maar het kan ook om een vrouw gaan die alleen contacten heeft binnen de eigen etnische groep. Verder is een systematiek door de stichting ontwikkeld om, gedurende de hele periode dat de lesneemster deelneemt aan Taal op Maat, structureel aandacht te geven aan het stimuleren van de doorstroom van de lesneemsters. In totaal zijn 50 geïsoleerde vrouwen gekoppeld aan een vrijwilligster die ondersteund wordt door Stichting Vluchtelingenwerk Schiedam.

Toeleidingstraject (Taal op Maat)

WEL DOEN	NIET DOEN
Eerst de eigen verwachting van de inburgeraar helder krijgen en op basis daarvan doelen benoemen (per duo anders).	Te veel in een keer willen realiseren.
Stap voor stap naar buiten treden.	Niet goed luisteren, niet de tijd nemen voor elkaars verhaal.
Geduld hebben.	Er vanuit gaan dat het een blijvende vriendschap wordt. Gebeurt het wel, dan is het mooi. Gebeurt het niet, dan is er ook niets aan de hand.

Maria Kluin van Stichting Vluchtelingenwerk Schiedam
"Er zijn verschillende onderzoeken geweest, onder andere van het Oranjefonds, dat één op één projecten het meeste resultaat bieden bij een geïsoleerde groep. De stap om in één keer in groepsverband te fungeren is te groot voor deze vrouwen. Je moet een tussenfase creëren en dat doet Taal op Maat."

Koppeling inburgering aan VVE

Middel

Voor en Vroegschoolse Educatie (VVE) is onderwijs bestemd voor zeer jonge kinderen met een (taal)achterstand om een slechte start op de basisschool te voorkomen. De gemeente werkt met het VVE-programma 'Startblokken'. In gemeente Schiedam krijgen kinderen van ouders die inburgeringslessen volgen altijd VVE aangeboden. Er wordt daarom ook niet apart geïndiceerd of een kind van 0 tot en met 4 jaar in aanmerking komt voor VVE. De VVE is in Schiedam geïntegreerd met kinderopvang. Dit wordt ook wel ontwikkelgerichte opvang genoemd. Hierdoor ontstaan er mogelijkheden om zowel het programma van het kind als de ouder te versterken en kan het effect hiervan ook groter zijn.

Methode

In de praktijk bleek dat ouders (vaak de moeders) niet konden of wilden starten met inburgeringslessen vanwege onvoldoende kinderopvang voor hun kinderen, omdat er een wachtlijst was. Daarnaast bleek dat inburgering ook niet aansloot op de VVE. Dit heeft onder meer te maken dat de tijden niet voldoende op elkaar aansluiten en/of de locaties te ver uit elkaar liggen. Omdat de VVE-dagdelen korter zijn dan de inburgeringslessen voor de ouders moesten er voor de overige uren oppas gezocht worden of gingen de ouders eerder weg van hun lessen. Gemeente Schiedam heeft daarom als belangrijk aandachtspunt het stimuleren van de combinatie. Schiedam heeft extra geld gereserveerd voor kinderopvang. Er is een gemeentelijke helpdesk bij de wijkgerichte inburgering betrokken. Deze checkt vooraf van alle mensen die via een brede school waren aangemeld voor taallessen, of zij kinderen hebben, in welke leeftijd en wat de situatie is van kinderen qua school en opvang. Elke maand vindt afstemming plaats hoe een en ander loopt en of doelen nog helder en realistisch zijn voor iedereen. Het experiment duurt tot eind 2011. Er wordt nog bekeken wat er met de kinderen gebeurt als de ouders klaar zijn met de taallessen. Mogelijk dat de kinderen dan naar een andere kinderopvang gaan.

Koppeling inburgering aan VVE

WEL DOEN	NIET DOEN
Informeren bij de ouders naar wensen over kennisverrijking.	Belerend doen.
In kaart brengen wat de inburgeringsbehoefte precies is.	Je bemoeien met de opvoeding van de kinderen.
Informatie geven over het Nederlandse onderwijssysteem en het belang van ouderparticipatie onderstrepen.	Inburgeringstrajecten opleggen zonder eerst behoefte te peilen.

**Nicole van Cranenburgh,
locatiemanager stichting Mundo:**
"Wij hebben de kennis over de ouders en het kind en de taalaanbieder over het taalonderwijs. Het geeft veel voldoening om te bedenken dat dit de ouderparticipatie bevordert en dat is alleen maar goed voor het kind. Wat ik ook belangrijk vind, is dat de ouders goed op de hoogte worden gebracht van onze normen en waarden."

Taalcoach+ (Samen aan de Schie)

Middel

In dit project worden inburgeraars één op één gekoppeld aan een vrijwilliger, hun eigen taalcoach. Deze taalcoach helpt de inburgeraar met het leren van de Nederlandse taal en met het integreren in de Schiedamse samenleving. Het project Taalcoaches is door gemeente Schiedam opgezet in samenwerking met maatschappelijke organisaties en de drie taalaanbieders.

Methode

Het project onderscheidt zich van het 'Taal op Maat' project omdat het direct gericht is op het naar buiten treden. Ook sluit het aan bij de verschillende faciliteiten om de taal te leren en om op een andere wijze te participeren. De doelgroep is dus al een stapje verder dan de doelgroep van andere producten, zoals Taalcoach. Deze groep durft al naar buiten te treden, maar kent de weg nog niet. Samen met de inburgeraar wordt een analyse gemaakt op de verschillende leefgebieden, te weten: Wonen, Werk & Inkomen, Sociale Participatie, Veiligheid, Scholing en Gezondheid & Hulpverlening. De koppels komen één keer per week enkele uren bij elkaar om samen iets te ondernemen, ergens naartoe te gaan of gewoon met elkaar te praten. Naast het project Samen aan de Schie krijgt dit middel een bredere uitrol door de inzet van studenten. De meerwaarde van de inzet van studenten is dat zij naar het grotere geheel kijken waarbinnen iemand moet inburgeren. Hierbij kan naar voren komen welke problemen de inburgering bemoeilijken, bijvoorbeeld het hebben van verschillende problemen (schulden, onafgemaakte opleidingen, gebroken gezinnen en dergelijke).

Taalcoach+ (Samen aan de Schie)

WEL DOEN (vanuit perspectief coaches)	NIET DOEN (vanuit perspectief coaches)
Wegwijs maken in de stad.	Zelf de hulpverlener zijn.
Ondersteunen van de inburgeraar bij het oefenen van de taal.	Ongeduldig zijn; iedere cliënt werkt vanuit zijn/haar eigen tempo.
Cliënt begeleiden naar instanties.	Een snelle intake; neem vooral de tijd om naar het verhaal te luisteren.
Administratie regelen van de inburgeraar zodat met een schone lei aan het traject begonnen kan worden.	
Samen leuke, educatieve activiteiten organiseren.	

Annie van Ree, Albeda College:
"Het vinden van scholieren die als taalcoach wilden werken was geen gemakkelijke klus. Het gaat immers om het goed 'matchen' van personen. Een speeddate-sessie die door gemeente Schiedam is georganiseerd, bood dan ook uitkomst!"

Taal+ en de Taalbazaar

Middel

Communicatie staat centraal bij inburgeringsprojecten. Bewoners moeten immers letterlijk willen inburgeren. Met de Taalbazaar is Taal+ echt officieel ingeluid in de krachtwijk Nieuwland. Al weken van tevoren werden mensen via folders en flyers gewezen op de mogelijkheden van Taal+ en werd ook aangekondigd dat de Taalbazaar zou plaatsvinden voor een heuse presentatie van Taal+. Om draagvlak in de wijk te creëren is een projectgroep vanaf de start van het project geïnstalleerd.

Methode

Het gaat om communicatie die enthousiasmeert en goed aansluit op de leef- en belevingswereld van de (allochtone) Nieuwlanders. Daarnaast is er in de communicatie een belangrijke rol weggelegd voor de zogenaamde 'rolmodellen', de ambassadeurs; de geslaagde inburgeraars die uit ervaring kunnen vertellen waarom inburgeren zo hard nodig, zinvol en leuk is. De rolmodellen zijn dé katalysator in de communicatie-/mediacampagne. De inzet van een goede middelenmix is daarbij complementair:

- Benadering lokale pers
- Aankondigingen en uiteindelijke verslag op website gemeente
- Posters A3/A4 langs de weg en fiets/wandelroutes
- Flyers
- Driehoeksborden

Op de bazaar zelf waren verschillende kraampjes, activiteiten en was er ook gelegenheid om te praten met de daar aanwezige ambassadeurs, taalaanbieders, vrijwilligers en afgevaardigden van het welzijnswerk. Iedereen deed zijn/haar best om de inburgeraars in ieder geval geïnteresseerd te krijgen in de mogelijkheden.

Taal+ en de Taalbazaar

WEL DOEN	NIET DOEN
Goed communiceren met alle partners en de omwonenden.	Mensen agressief benaderen, dus niet: u moet de taal leren, want u spreekt vast slecht Nederlands.
Aantrekkelijke aankleding van het programma met multiculturele accenten.	Folders uitdelen zonder uitleg; mensen uit andere culturen hechten veel aan het persoonlijk aanspreken.
Werk samen met mensen uit de doelgroep, bijvoorbeeld de inburgeringsambassadeurs.	Moeilijk taalgebruik; spreek met elkaar van tevoren een heldere kernboodschap af.
Duidelijke vervolgspraken maken met geïnteresseerden.	

Joke Blom,

communicatieadviseur:

“De Taalbazaar was een echte happening voor de bewoners van krachtwijk Nieuwland. Ze kregen in een feestelijke sfeer te zien wat de mogelijkheden zijn om je de Nederlandse taal eigen te maken. Wanneer je de taal goed beheerst heb je echt de sleutel tot de samenleving in je handen.”

